

rész tudományosság szempontjából nem a legkiválóbb. Erre csak azt feleljük, hogy ezzel szemben a könyvnek annyi előnye és jelentékeny része van, hogy ezek magukban véve is a könyvnek oly értéket biztosítanak, hogy kisebb, jelentéktelenebb dolgok nem igen nyomnak a latban.

Egy dolog azonban van, a mihez komolyan szó fér. És ez a könyvnek felosztása. Az Ó-kor kötetébe került ugyanis az ó-kori művészeteken kívül még Kelet-Ázsia egész építő-művészete: egész Kína, egész Japán, valamint India és Perzsia és idekerült a régi amerikai építő-művészet, továbbá az Iszlám — vagy a hogy itt nevezik az Iszlám — is; és végre még az Ó-keresztény építészet is. Ez a felosztás kétségtelenül szokatlan és több tekintetben megtámadható; azonfelül pedig nincs eléggé indokolva.

Azonban még elismeréssel említjük föl a munka végén lévő bő tárgymutatót és irodalmat, azonkívül a fejezetek élén áttekintő tartalom-jegyzékeket, valamint a szövegnek margójegyzeteit, mint mind-megannyi célszerű dolgot.

Teljesen céltalan lenne, ha ezen a helyen részletekkel, azoknak ismertetésével fásasztanók olvasóinkat, és céltalan is lenne, ha a munka egyes fejezeteit és azok szerzőit dicsérőleg külön kiemelnék. Ezt nem teszszük. Úgy, a hogyan a munka valamennyi közreműködő részéről nagy gondnal és szeretettel készült, a mi majd minden lapján meglátszik és kiérzik: azonképen szeretjük elismerésünket leróni egyaránt valamennyi szerzőnek és a szerkesztőnek; a kik, azt bátran mondhatni: nagy munkát végeztek az építő-művészet történetének magyar nyelvű eme megírásával.

Igen óhajtandó, hogy a tervbe vett II-ik, a középkori, és a III-ik, az újkori építő-művészetet tárgyaló kötet minél előbb napvilágot lásson. S őszintén kívánjuk, hogy eme első kötetnek általános sikere buzdításul szolgáljon a hivatott szerzőknek munkájuk folytatására.

Csízik Gyula.

MALTER ORTLIEB: *Moder-
ner Schmuck*. Berlin, Karl Koch,
1903. 16 színes lap. Körülbelül
félszáz ékszerterv gyűjteménye e kiad-
vány. Egy lépéssel közeledik a franciás
kecsességhez a Van de Velde-féle szigorú
ékszerek formáihoz képest; de az egye-
nes vonalak, a keresetlen egyszerű for-
mák erőltetett uralma még mindig érez-

hető nyomot hagyott rajtuk. Színben
már sokkal elevebbek, mint formában
és ha minden tervezete Ortliebnek szép
kövekkel vagy jó zománcmunkával valós-
súl meg, akkor hatását sem fogja el-
téveszteni.

HIVATALOS TUDÓSÍTÁSOK.

SZT. LOUISI VILÁGKIÁLLI-
TÁS magyar csoportjának ügyé-
ben újabban a következőket
jelenthetjük: A magyar csoport hivatalos
képviselésével a kereskedelemügyi mi-
niszter megbízta *Dr Szögyény Györgyöt*,
a miniszterium newyorki kereskedelmi
szaktudósítóját, a ki egyuttal a Magyar
Iparművészeti Társulatnak is képviselője.
Szögyény már el is utazott Szt.
Louisba, hogy a hely kérdését vég-
legesen elintézzze. Továbbá megbízta a
miniszter a Magyar Iparművészeti Tár-
sulatot, hogy a magyar csoportot ren-
dezze. Még el nem döntött kérdés az,
vajjon az iparművészet a képzőművé-
szettel *együtt* a művészetek csarnokában
(Art) lesz-e, vagy attól külön, a külön-
féle iparok csarnokában (Manufactures).
Ez azonban nem elvi kérdés, hanem
csupán attól függ, vajjon kaphat-e még
eléggé helyet a magyar csoport, amelyen
az iparművészet a képzőművészettel
együtt elfér. Minden esetre örvendetes
és helyes, hogy a kiállítás tervezete az
iparművészetet belefoglalja a művészet
fogalmába, a mi eddig csak elvéve tör-
tént, s szabad választására bízta a kiál-
lítókat, vajjon a művészet csarnokában,
vagy a kézműipar departement-jában
akar-e szerepelni. A magyar csoport
installációjának tervezésére a Magyar
Iparművészeti Társulat elnöksége öt oly
művészt szólított fel szűkebb pályázatra,
a kik e téren már eddig is jeles munká-
kat alkottak s így a kellő tapasztalattal
bírnak. Nevezetesen: Bálint és Jámbor
építészeket, Faragó Ödönt, Horti Pált,
Maróthi Rintel Gézátt és Vigand Edét.
A kiállítás európai biztosa, Thomas
W. Cridler, az Egyesült-Államok volt
külsügyi államtitkára, nov. hó 20-án ér-
kezett Budapestre, hogy a magyar kor-
mánnyal és a magyar csoport rendezői-
vel értekezzen. *A kiállítás már 1904.*

április harmincadikán megnyílik s a szállítás is hat hetet vesz igénybe; tehát mindazok, kik a jelölt kereten belül kiállítani szándékoznak, újból felhivatnak, hogy ebbeli elhatározásukat minél előbb tudassák a Társulattal, mely a szükséges előmunkálatok befejezése után legott kibocsátja a hivatalos bejelentő íveket.

NEMZETKÖZI KIÁLLÍTÁS MILANÓBAN. 1905-ben, a Simplon-alagút megnyitó ünnepélyével kapcsolatban Viktor Emánuel király védősége alatt világkiállítást rendeznek az olaszok Milanóban, mely a következő szakosztályokból áll: 1. közlekedésügy és léghajózás; 2. tengeri hajózás; 3. emberbaráti intézmények (főleg munkásvédelem); 4. iparművészet; 5. díszítő művészet és 6. képzőművészet. Az utolsó szakosztály kivételével, melyben csakis olasz művészek vehetnek részt, valamennyi nemzetközi. A kiállítás pénzügyi eszközei teljesen kielégítők, a mennyiben a legkiválóbb cégek eddig már negyfélmillió lírát jegyeztek, még pedig másfél milliót mint fond perdut, kettőt mint esetleg visszatérülő részvényeket. A milanói kiállítás tehát magánvállalat s a torinói kiállítással ellentétben, a 10 lira beírási díjon fölül még aránylag magas helypénzt, 10 lírát négyszögméterenként, követel a kiállítóktól. Részvételre a magyar állam is kapott meghívást s a vallás- és közoktatásügyi miniszter az Iparművészeti Társulatot bizta meg a kérdés tanulmányozásával és javaslat-tétellel.

HALOTTI CÍMEREK kiállításának előkészülete meglehetősen előrehaladott állapotban van már. Az Iparművészeti Múzeum tavasszal fogja rendezni e művészeti és művelődéstörténeti szempontból érdekes kiállítását. Sok becses anyagot nyújtanak úgy a magánosok, mint a régibb intézetek, különösen pedig az egyházak.

MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT választmánya 1903. évi október hó 5-én ülést tartott Ráth Gy. elnöklése mellett.

Jelen vannak: *Czigler Győző* és *Szalay Imre* alelnökök, *Györgyi Kálmán* vezértitkár, *Ágotai Lajos*, *Beck Dénes*, *Faragó Ödön*, *Fischer Ignác*, *Gelléri Mór*, *Gyömrői Manó*, *Horti Pál*, *K. Lippich Elek*, *Kriesch Aladár*, *Matlekovits Sándor*, *Morelli Gusztáv*, *Nádler Róbert*, *Pap Henrik*, *Róth Miksa*, *Vig Albert*.

Távolmaradását kimentette: *Fittler Kamill*, *Forster Lajos*, *Péterffy Lajos*, *Radács Jenő*, *Thék Endre* és *Zsolnay Miklós*.

A jegyzőkönyvet vezeti: *Czakó Elemér* titkár.

Elnök üdvözli az egybegyülteket s megnyitja az ülést.

A jegyzőkönyv hitelesítésére *Ágotai Lajos* vál. tagot kéri fel.

Vezértitkár utalva a választmányának régebbi határozatára, mely szerint felhatalmazta az elnökséget, hogy sürgős esetekben szakbizottság meghallgatásával intézkedhetik, jelenti, hogy a kereskedelemügyi miniszter két ízben kért sürgős véleményt a társulattól s az elnökség azt szakbizottságok közbejöttével felterjesztette. Az egyik *Hawlik Károly* bécsi lakosnak államsegélyért benyújtott kérvényére vonatkozik, aki mintarajzoló és kártyaverő műtermet akar állítani. A társulat a kérelem elutasítását ajánlotta, minthogy az iparművészeti iskola elég ügyes tervezőt képez, aki a gyárat s szövőműhelyeket szükségelt mintarajzokkal elláthatja, a mintakártyakészítés pedig oly egyszerű mesterség, hogy azt bárki néhány hét alatt megtanulhatja. E végből azt ajánlotta a miniszternek, hogy az iparművészeti iskolából kikerült ilyen ügyes tervezőknek megfelelő ösztöndíjat adjon, hogy a szövészet technikáját s a kártyaverés mesterségét is megtanulhassák s amennyiben önálló műtermet akarnak nyitni, nekik kártyaverő gépet is rendelkezésre bocsásson.

Helyesléssel tudomásul vették.

A másik véleményes jelentést a társulat *Koválszky Sarolta* állami segélyt tárgyaló kérvényére adta és pedig a kérelem meleg pártolásával.

A lakberendezési kiállítást a megnyitás óta október 4-ig 11654 fizető látogató tekintette meg, ezeken kívül iskolák, testületek s a társulat tagjai ingyen látogatták a kiállítást igen szép számban. Továbbá a kereskedelemügyi miniszter által a kiállítás tanulmányozása végett ösztöndíjban részesített vidéki szakiskolai tanárok a mellett, hogy ingyen látogatták a kiállítást, szakszerű vezetésben részesültek. Október hó 4-ig beléptidíjából befolyt 4775.70 korona.

Tudomásul vették.

Ezzel kapcsolatosan az egyes kiállítók részéről a kiállítási költséghez kötelezett járulék akként számítandó ki, hogy az összes költségből a jövedelem leszámítatván, a hiányt az illetőkre az elfoglalt terület arányában kivettetik.

HIVATALOS TUDÓSÍTÁSOK

Az idei karácsonyi kiállítás rendezésére felkéri a bizottság Maróthi Rintel Gézát, a bíráló bizottsághoz pedig megválasztja Czakó Elemért, Faragó Odónt, Györgyi Kálmánt, Horti Pált, Kriesch Aladárt, Nádler Róbertet, Pap Henriket és Vigand Edét.

Vezértitkár jelenti, hogy az ez évi karácsonyi kiállításra 54 kiállító jelentkezett már, köztük 19-en szobaberendezést óhajtanak kiállítani.

Tudomásul szolgál.

Elnök bejelenti, hogy a lakberendezési kiállítás alkalmából tervezett társas utazások egyikét sem lehetett rendezni, minthogy az erre vonatkozó engedély oly feltételekhez volt kötve, amelyek mellett az előírt minimális létszámú utazócsoportok nem voltak összehozhatók.

Tudomásul szolgál.

Vig Albert hivatkozva a szegedi kiállítás sikerére, ajánlja, hogy a társulat más vidéki városokban is rendezzen kiállításokat. Arra való tekintettel is, hogy a f. é. költségvetésben ily vidéki kiállításokra ugyan 4000 koronányi összeg van előirányozva, de a budget elintézése még mindig függőben van.

A választmány egyelőre kimondja, hogy a karácsonyi kiállítás anyagából esetleg több vidéki városban kiállítás lesz rendezendő.

Az elnök utalva a választmánynak régebbi határozatára, amely szerint módja kerestessék annak, miként lehetne a kiállítások alkalmából egyes lapokban megjelenő s a közönséget félrevezető oly közleményeknek elejét venni, melyek megfizetett reklám jellegével bírnak, örömmel jelenti, hogy Gelléri Mór vál. tag a kiállítási ismertetésekkel visszaélő lapokkal szemben illetékes helyen, az Otthonban akciót indított s remélhető, hogy ennek nyomán módot találnak a mostani visszaélések meggátlására. Eme fellépésével Gelléri a társulat régi óhaját is teljesítette.

A választmány tagjának, Gelléri Mór kir. tanácsosnak, az elnök által kiemelt fellépéséért köszönetet szavaz.

Ezzel kapcsolatosan Györgyi vezértitkár bemutatja a Technologiai Lapok f. évi 15. számát, amely hazai üvegfestészetünk érdemes művelőinek mellőzésével reklámszerű s a közönség félrevezetését célzó cikkben ismertet egy új vállalatot. Egyúttal bejelenti, hogy ezt az ügyet a társulat lapjában is szóvá teszi.

Tudomásul szolgál.

Titkár bemutatja a Mintalapoknak nyo-

más alatt levő 4 füzetének anyagát s jelenti, hogy egyszerre mind a 4 füzet jelenik meg. Tudomásul szolgál.

Az elnök sajnálattal jelentette be, hogy Magyarországnak a st.-louisi közkiállításán való részvételének ügye az obstrukció következtében beállott politikai viszonyok miatt megrekedt s félő, hogy amikor az állapotok odáig tisztulnak, hogy a kormány e kérdésben dönthet, már késő lesz s Magyarország egyáltalán elmarad erről a kiállításról, noha ahhoz fontos politikai és nemzetgazdasági érdekek fűződnek, főleg pedig elejtjük a kiállítással azt az erkölcsi támaszt s buzdítást, amelyet kivándorlott véreink nemzeti önállóságunknak e kiállításban való megtestesülésével nyertek volna. Pedig az előkészítés ügye meglehetősen előrehaladott fokon állott volt. A magyar osztály költségvetését egyébként felterjesztette az elnökség a miniszteriumokhoz. Ezenfelül Cziedlerrel, a st.-louisi kiállítás európai megbízottjával és Yvessel, a képzőművészeti csoport elnökével Budapesten való tartózkodásuk alkalmával a társulat elnöksége érintkezésbe lépett és a felmerülő kérdéseket teljesen tisztázta.

Tudomásul szolgál.

A vallás- és közoktatásügyi miniszterium sürgősen véleményes jelentést kívánt az 1905. évi milánói nemzetközi kiállítás dolgában. Minthogy ekkor a kiállítás iparművészeti osztályának részletes programja még nem volt megállapítva, az elnökség előzetesen bejelentette, hogy a társulat e kérdésben csak akkor foglalhat állást, ha arra nézve és egyéb tekintetben megkapja a kellő tájékoztatást. Egyszermind azonban kifejezést adott abbéli nézetének, hogy alig hiszi, hogy közvetlenül a turini világkiállítás után, egy magyar csoport egykönnyen szervezhető lesz e kiállításon.

Tudomásul szolgál.

A vallás- és közoktatásügyi miniszterium a f. évi november havában megnyíló szentpétervári ötvös- és ékszerészkiállításra felhívja a társulat figyelmét s erre nézve véleményes jelentést kíván. Az idő rövidege és a kiállításon való részvétellel járó nagy költségek miatt a választmány lemond arról, hogy e kiállításra önálló magyar csoportot szervezzen, hanem körlevelet intéz az érdekelt művészi iparosokhoz, amelyben tájékoztatja őket a kiállítás felől, rájuk bizván, vajjon részt vesznek azon vagy nem.

Haraszi József bronzöntő sokszorosítás végett kölcsön kéri a társulattól a tulaj-

HIVATALOS TUDÓSÍTÁSOK

donában levő kis plasztikai modelleket s ennek fejében a tiszta haszon 5⁰/₁₀-ját ajánlja föl a társulatnak jutalékképen.

A választmány elvben elfogadja az ajánlatot s a végleges szerződés részleteinek megállapítására fölhatalmazza az elnökséget.

A kereskedelemügyi miniszter felhívására az általa ajánlott művezetőket a társulat legnagyobb készséggel helyezte el egyes kiválóbb műhelyekben tanulmányozás végett.

Tudomásul szolgál.

A legutolsó ülés óta a rendes tagok száma 60-al szaporodott. Az alapító tagok közé pedig 1, Margulit Gyula földbirtokos lépett be, 200 koronával.

Tudomásul szolgál.

A Trefort plaketta-pályázat zsürije két szobrászművész közbenjöttével döntött a beérkezett munkák fölött. A pályázat szép sikerrel járt, amennyiben ennek révén két új jeles tehetség érvényesült. Nevezetesen Gaal István, aki az első díjat és Beran Lajos, aki a II. díjat kapta.

Örvendetes tudomásul szolgál.

Faragó Ödön indítványt tesz egy érem alapítására, amellyel a társulat azokat a vevőket tüntesse ki, akik vásárlásaikkal a magyar iparművészet fellendülésére nyújtanak segítő kezét.

Róth Miksa ezt az indítványt oda kívánja módosítani, hogy az érmet ne vevők, hanem olyan kereskedők kapják, akik a magyar iparművészetnek csinálnak nagyobbarányú forgalmat. Czigler, Matkovits, Szalay és mások hozzászólása után, Gelléri indítványára Róth és Faragó javaslatát kiadták a végrehajtó bizottságnak javaslatlattel végett, amelynek üléseire az indítványozók is meghívandók.

SORSOLÁSI BAZÁRT rendez a Magyar Iparművészeti Társulat a váci-utca 9. sz. házban (Nemzeti Szálloda), a melyben sorsolásának nyereményeit kiállítja és karácsonyi ajándékoknak alkalmas iparművészeti tárgyakat árusít. A bazar december 1-én megnyílik. Ajánljuk t. olvasóink figyelmébe.

ALAPÍTÓ TAGJA lett a Magyar Iparművészeti Társulatnak a Magyar Jelzáloghitelbank, 500 korona alapítvánnyal.

ÚJ TAGOK. F. évi augusztus hó 28-ika óta e füzet megjelenéseig a következők léptek be a Magyar Iparművészeti Társulat rendes tagjainak sorába:

Augenfeld M. Miksa nyomdai művezető Gyoma, *Blaskovits Irén* Budapest, *Blanner Viktor* műasztalos Budapest, *Balogh Kálmán* Budapest, *Beer Arthur* gyáros Budapest, *Bruna Rezső* műasztalos Töke-Terebes, *Balázs Ivánné* Német-Elemér, *Berán Lajos* szobrászművész Budapest, *Bányay Zsigmond* gyógyszerész Budapest, *dr. Berényi Sándor* ügyvéd Budapest, *Bogdány Lajos* mérnök Budapest, *Bojovits György* műasztalos Budapest, *Bell P.* szobrász Nagy-Szeben, *Czillinger Kálmán* Alsó-Komána, *Connert Richard* tehnikus Prag, *Danzer Lipót* díszítő-festő Budapest, *Dosa Lukács* Budapest, *Dokupil Gyula* elektrotehnikus Nyiregyháza, *Eisele Gusztáv* bányagondnok Vashegy, *Edvi Illés Aladár* festőművész Budapest, *Farkas Sándor* gyógyszerész Érsekújvár, *Flesch Miksa* Budapest, *Grünfeld H. József* és fia műasztalosok Kolozsvár, *dr. Gyomlay Gyuláné* Budapest, *Glas Lipót* cimpfestészeti műterem Budapest, *Gerő Béla* uradalmi számtartó Tápió-Györgye, *Gaal István* szobrászművész Budapest, *Gábory József* építész Budapest, *Hüttner Brunó* gyáros Besztercebánya, *Haraszi József* bronzöntő, Budapest, *iff. Hollós Gyula* tanár Győr, *Halasy Géza* építész Budapest, *dr. Hoványi Géza* takarékpénztári vezérigazgató Nagyvárad, *Kéry Gyula* Budapest, *iff. Király Sándor* építész Nyiregyháza, *Korom József* műasztalos Budapest, *Kovács Róbert* Budapest, *Kulhanek Antal* műasztalos Budapest, *Kallos Ede* szobrászművész Budapest, *Katzer József* építész Budapest, *pákai Kölbler Fülöp* kir. kereskedelmi tanácsos, udv. kocsigyáros Budapest, *Kreutle Ferenc* kereskedő Budapest, *Kecskeméti m. kir. áll. főreáliskola* Kecskemét, *Knopp Rezső* műasztalos Nagy-Szeben, *László Henrik* takarékpénztári számfelvitő Budapest, *Mauthner Lajos* Budapest, *Muhics Sándor* Erzsébetfalva, *Melocco Péter* gyáros Budapest, *Mihalcz Ákos* ref. lelkesz Magyar-Valkó, *Mód Lajos* építész Budapest, *özv. Marsovszky Endréné* szül.: báró Böklin Hedwig Budapest, *dr. Malonyay Dezső* Budapest, *K. Nagy Lajos* gymnasiumi rajztanár Székelyudvarhely. *Otta Róbert* Budapest, *Pongrácz Jenő* építészeti rajzoló Deés, *Polner Zoltán* ügyvédjelölt Gödöllő, *Pethes Pál* kir. közjegyző Jász-Apáthi, *Reich Mór* kárpitos Budapest, *Rosenthal Hermann* Budapest, *Resofszky Viktor* okl. mérnök Budapest, *Rosenberg Emil* Budapest, *Székely Gyula* szobrász Budapest, *iff. Szentiványi József* Miske, *Schmidt Miksa* szíjgyártó Budapest, *Szent-Iványi Gyula* Budapest, *Spitz Jakab* csillárgyáros Budapest, *Staffner Sebestyén* vésnök Szeged, *Sauer Pál* felső ipariskolai tanár Budapest, *Szabó József* műasztalos Budapest, *Tolnai Gyula* Budapest, *Tatai gymnasium* Tata, *Ucsnay Ernő* polgármester Trencsén, *dr. Vajda Adolf* ügyvéd Budapest, *Végh Ernő* Budapest, *Wertheim Pál* uradalmi bérlő Székesfehérvár. *Összesen 76 új tag.*